

УДК 7'06:748:378

**КАФЕДРА ХУДОЖНЬОГО СКЛА ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ : ІСТОРІЯ
РОЗВИТКУ, СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (ДО 60-ЛІТТЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ)**

Михайло Бокотей – кандидат мистецтвознавства, доцент, член-кореспондент НАМ України,
завідувач кафедри художнього скла, Львівська національна академія мистецтв, Львів
<https://orcid.org/0000-0001-6186-5700>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.870>
bokotey@lnam.edu.ua

Цьогоріч виповнюється шістдесят років від заснування єдиної в Україні платформи вищої освіти з підготовки художників-склярів – кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв. Стаття торкається історії заснування кафедри та ключових чинників, які мали вплив на її розвиток. Прослідковується зміна напрямків освітньої діяльності в силу поширення міжнародного руху студійного скла та активної участі в ньому митців і педагогів, пов'язаних із кафедрою. Неабиякого значення для розвитку осередку мав Міжнародний симпозіум гутного скла у Львові, який проводиться на виробничій базі кафедри з 2013 р. Стаття торкається сьогодення кафедри та проєктів, які колектив реалізує з метою підтримки та продовження тисячолітніх традицій українського гутництва.

Ключові слова: художнє скло, вища мистецька освіта, міжнародний рух студійного скла, українське гутництво.

Постановка проблеми. Українське художнє скло має понад тисячолітні традиції, виразні національні характеристики та розвинену сьогодні міжнародну активність. Упродовж другої пол. ХХ ст. значного розвитку набула скловиробнича промисловість, вагому складову якої становило художнє скло. З метою підготовки професійних художників для промисловості у 1962-1964 рр. засновано кафедру художнього скла у Львівському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва (нині Львівська національна академія мистецтв). Наприкінці 1990 – поч. 2000-х рр. фактично всі українські скловиробники припинили діяльність. Той період припав на активну фазу поширення в країні ключових тенденцій студійного руху, що значно вплинуло на зміну освітнього процесу на єдиній в країні кафедрі художнього скла. Питання студійного руху, як феномена українського сучасного мистецтва, залишається все ще недостатньо дослідженим, а кафедра художнього скла ЛНАМ належить до ключових осередків його розвитку.

До останніх наукових публікацій, які стосуються теми дослідження, належить праця Н. Бенях «Кафедра художнього скла у Львівській національній академії мистецтв: унікальний осередок сучасного склярства» [2], у якій розглянуто передумови виникнення професійної художньої освіти в галузі художнього скла у Львові та Галичині загалом, проаналізовано історію художнього скляного промислу і його вплив на розвиток сучасного осередку у Львові на базі ЛНАМ. Проблематики українського художнього скла, львівської школи та його провідних представників зокрема, торкаються роботи Ф. Черняка [9, 9], З. Чегусової [8], Л. Смакової [6], О. Федорука [7] та ін. У 2020 р. у рамках реалізації проєкту «Міжнародна резиденція European Glass Education» за підтримки УКФ підготовлено альбом «Кафедра художнього скла Львівської національної академії мистецтв» [4], у якому розкрито історичні аспекти діяльності, творчість ключових особистостей, пов'язаних із цим осередком, панораму проєктів, спрямованих на розвиток українського художнього скла та його популяризацію на міжнародній арені.

Художнє скло належить до найкоштовніших і технологічно найскладніших видів мистецтва. Метою статті є дослідження діяльності ключового вітчизняного осередку розвитку українського художнього склярства в освітньому, соціокультурному та міжнародному контексті. Важливо підкреслити, що в сьогоденних реаліях підтримка та продовження тисячолітніх традицій українського гутництва вимагає особливої уваги та значних зусиль і, насамперед, залежить від успішної роботи інституцій, зокрема кафедри художнього скла ЛНАМ.

Виклад основного матеріалу. Історія першої на той час в СРСР, і єдиної до сьогодні в Україні, кафедри художнього скла розпочинається зі створення 1961 р. невеликого експериментального відділу скла та пластмас у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (сьогодні ЛНАМ). Упродовж наступних двох років відділ реформований у кафедру, що розпочала повноцінну роботу з 1964 р. Першим завідувачем став Ф. Ткаченко, а згодом її очолювали А. Соболев, М. Тарнавський, Б. Галицький, А. Бокотей, С. Мартинюк, Б. Васильців, Ф. Черняк, О. Звір, а з 2018 р. – автор статті.

Метою роботи кафедри була підготовка фахівців із проєктування скляних виробів для достатньо розвиненої на той час склопромисловості України [9; 20]. Особливого значення для викладачів і студентів мав нещодавно відкритий склоцех Львівської кераміко-скульптурної фабрики. Уже в 1973 р. на кафедрі розпочинає роботу навчально-виробнича майстерня – гутна піч [2; 54]. Сюди потрапляють працювати такі досвідчені майстри-гутники як Я. Мацієвський, Я. Зима, М. Завадовський, В. Іванцов. Згодом

традиції українського гутництва продовжують А. Гоголь, В. Білоус, Д. Климків, В. Хохлов, В. Сокольський, Я. Горинь та ін. Окрім навчальних завдань, гутна піч кафедри художнього скла в радянський період працювала як невелике виробниче підприємство. Тут виготовлялась відмінна від фабричної продукція, проте, на противагу ЛЕКСФ, кабінет зразків зберігся в ідеальному стані разом із проектною документацією і становить повноцінне джерело для окремого наукового дослідження.

Незважаючи на те, що кафедра створювалася радше для підготовки професійних дизайнерів склопродукції та декоративних проектів у середовищі, вже з початком 1990-х рр. серед дипломних робіт з'являються студійні реалізації. Достатньо переглянути перелік назв робіт випускників кафедри, де майже до половини 1990-х рр. переважно зустрічаємо: «декоративні світильники», «вітраж на тему ...», «набір посуду», «гутні сувеніри» чи «ювілейні кубки», а в кращому випадку «тематична композиція з нагоди ...». З початком 1990-х з'являються поодинокі «об'ємно-просторова пластика», «виставковий вітраж», чи «декоративні вазы виставкового характеру». Фактично це були перші спроби в навчальному процесі впровадити завдання зі студійної творчості, а не з проектування виробів для промисловості. Серед найбільш помітних реалізацій того періоду – дипломні роботи О. Воронка «THE CULT» і О. Фурдіяки «Вовки» під керівництвом О. Звіра, які стали революційними та стимулювали творчі прагнення студентської молоді в напрямі вільного образотворення [2].

До кінця 2000-х рр. навчальний процес майже повністю переорієнтовується на підготовку художників студійної творчості, а перелік назв дипломних робіт (уже магістерських) складався майже виключно з декоративних чи об'ємно-просторових композицій «виставкового характеру». Цим терміном, що виник спонтанно в самому кафедральному середовищі, тоді окреслювалися творчі роботи, які за художніми особливостями відповідали творам студійного скла.

Водночас зі зміною підходів до виконання студентських семестрових і дипломних робіт, зазнало змін у напрямку поступового тяжіння до образотворчості програмно-методичне наповнення освітнього процесу. Проте, ці зміни мали й негативні наслідки. Упродовж останніх двох десятиліть відбулося налаштування апарату візуально-образного мислення на ідейне трактування поставлених завдань. Із часом у навчальних програмах підготовки фахівців на всіх освітніх рівнях значно зменшилася кількість завдань ужиткового характеру та зникла тема проектування продукції для скловиробничих підприємств. Навіть таке «приземлене» завдання, як скляні прикраси, впродовж 2000 – 2010-х рр. часто виконувались не як потенційний ужитковий об'єкт, а концептуальний твір мистецтва вагою у декілька кілограм. Зміни були настільки радикальні, хоча й відбулись цілком еволюційним шляхом, що класичні «набір посуду» чи «ваза для квітів» взагалі випали з навчальної програми. Як результат, у 2009-2011 рр. за час роботи скловиробничого підприємства «Компанія "Галицьке скло"» не вдалося знайти серед випускників ЛНАМ та працевлаштувати дизайнера для виконання нової колекції гутних виробів.

Основним стимулятором цих змін, безперечно, став один із найбільших у світі Міжнародний симпозіум гутного скла у Львові, що проходить щороку (з 1989 р.). «Через симпозіуми львівські художники скла вийшли на простір модерного мислення» [6; 115]. Майстерні кафедри стали базою для виконання творчих робіт студентів у рамках симпозіумів 1992-2010 рр., а з 2013 р. – основною платформою для роботи іноземних учасників. У студентських міні-симпозіумах брали участь групи молодих митців з Угорщини, Латвії, Литви, Білорусі, Польщі, Франції, Словаччини та України. Свої твори учасники представляли поряд із професійними художниками на фінальній експозиції в Національному музеї у Львові. Сотні художників з усіх кутків світу, що брали участь у львівських форумах, стали для українських митців носіями студійних концепцій та амбасадорами національних шкіл художнього склярства. На їх творчості виховувалися покоління студентів ЛНАМ.

Недвозначного впливу на появу образотворчих рішень у навчальних реалізаціях мала також педагогічна діяльність послідовників студійного руху, зокрема А. Бокотєя, який у 1988 р. розпочав роботу на посаді доцента в ЛДПДМ. Активна робота групи художників-практиків і, водночас, викладачів, серед яких такі відомі постаті, як Ф. Черняк, Р. Петрук, О. Звір, А. Петровський, О. Принада, О. Шевченко та ін., безпосередньо впливала на кшталтування стильових характеристик української школи художнього скла. При цьому варто підкреслити, що студійна творчість розвивається виключно в руслі професійного мистецтва. Отож, безпосереднім чином її формує єдина в Україні платформа вищої освіти з підготовки художників-склярів – кафедра художнього скла Львівської національної академії мистецтв.

Сьогодні на кафедрі ведеться підготовка здобувачів вищої освіти на трьох освітніх рівнях: бакалавр, магістр, доктор мистецтва. Основна мета освітніх програм – формування творчої особистості, художника-професіонала, здатного реалізувати мистецькі твори з художнього скла та працювати в інших напрямках образотворчого та декоративного мистецтва. Серед ключових цілей – формування навичок, потрібних для виконання авторських творів і проектів виробів із художнього скла; розвиток компетентностей, необхідних для креативної творчості, організаційно-мистецької, наукової та освітньої діяльності в Україні та за її

межами; високий рівень мистецької підготовки з фундаментальних дисциплін – рисунку, живопису та скульптури, що дозволяє запевнити можливість випускникам працювати з різними медіа творчого переказу.

Освітній процес забезпечують висококваліфіковані педагоги: проф. А. Бокотей, доц. М. Лосик, доц. О. Звір, доц. М. Бокотей, канд. мистецтвознавства О. Якімова, старші викладачі О. Принада, О. Шевченко, А. Петровський, О. Іванишин, М. Молчан, викладачі А. Солецький, М. Шафран, Л. Смакова. Оволодіння знаннями та навичками із фахових дисциплін у галузі художнього скла забезпечується комплексом практичних освітніх компонент, які реалізуються на базі якісно обладнаних майстерень: гутна піч, холодної обробки, термічного формування, вітража та розпису, технології скла, допоміжних матеріалів. Робота навчальних майстерень забезпечується їх керівниками: Ю. Угрином, Б. Левків, Р. Якубовичем, Л. Литвин, Л. Сікачем, І. Мацієвським. На кафедрі нещодавно створені скульптурна майстерня та рисункова зала, а викладання цих дисциплін і живопису забезпечується викладачами кафедри.

Після опанування базових знань і навичок упродовж перших двох років слухачам пропонується обрати неформальну спеціалізацію: студійне скло або ужиткове скло. Для цього сформовані два вибіркові блоки освітніх компонент. Важливого значення приділяється опануванню слухачами інструментів сучасних цифрових технологій і вміння презентації творчого доробку та підготовці до діяльності на мистецькому ринку, зокрема міжнародному. Вибір індивідуальної траєкторії доповнюється широким спектром дисциплін інших освітніх програм і програм-майнор в значному обсязі. Водночас власний курс-майнор пропонується для студентів інших освітніх програм, які бажають освоїти другу спеціалізацію.

Унікальність програми підсилюється розбудованою мережею міжнародних контактів із ключовими інституціями розвитку світового студійного склярства. Широка система постійних позанавчальних заходів є базою для набуття слухачами м'яких навичок, розвиває самостійність та адаптованість до вимог сьогоденного ринку креативних індустрій. Упродовж десятиліть колектив кафедри утримує постійні контакти з художниками-склярами світу, долучається до організації міжнародних симпозіумів і виставок, зустрічей зі студентами, лекцій, майстер-класів за участю найвідоміших митців. До найважливіших інструментів впливу на навчання, викладання, дослідження та творче зростання учасників освітнього процесу має реалізація ряду міжнародних платформ: Міжнародні симпозіуми гутного скла у Львові (1989-2022, за участю 270 художників із 36 країн); міжнародні конференції художників-склярів у м. Нінбо, Китай (2017, 2018, за участю 26 художників із 18 країн); Міжнародна резиденція «European Glass Education» (2021, за участю педагогів і студентів із 6 країн); онлайн-дискусія «Традиційна технологія + () = мій твір» на запрошення Національної академії мистецтв (Ганчжоу, Китай, 2021 р.) із партнерами з Польщі (Академія ім. Е.Гепперта, м. Вроцлав), Латвії (Латвійська академія мистецтв), Туреччини (Університет Анадола), Словаччини (Братиславська академія мистецтв), Китаю (Національна академія мистецтв, м. Гуанчжоу), Естонії (Естонська академія мистецтв), США (Університет Альфред); інші проекти, які організовує кафедра у співпраці з Музеєм скла у Львові та НАМ України. Упродовж 2017-2019 рр. слухачі та викладачі кафедри брали участь у організації персональних і групових виставок світознаних художників-склярів (Я. Зорічак, Франція; Р. Крюкас, І. Стульгайте, Литва; А. Мункевіца, Латвія; І. Ліль, Естонія; Л. Гоздек, Польща) у Музеї скла у Львові, Національному музеї українського народного декоративного мистецтва (м. Київ), Національному музеї у Львові ім. Андрея Шептицького та ін.

Завдяки 35-літній діяльності міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові вдалося сформувати постійні контакти з навчальними закладами багатьох країн. Це, водночас, дозволило сформувати методичне наповнення освітнього процесу з урахуванням найактуальніших тенденцій в художньому склі. У рамках симпозіумів у 2016 та 2019 рр. відбувалися міжнародні науково-практичні конференції, на яких надзвичайно пізнавальний характер мали доповіді професорів та завідувачів кафедр художнього скла різних закладів вищої освіти: Університет Альфред, США (А. Пауерс, Дж. Роннер), Ризька академія мистецтв, Латвія (І. Аудере, А. Мункевіца), Вільнюська академія мистецтв, Литва (П. Райніс, І. Стульгайте), Університет Анадола, Туреччина (Е. Кула, У. Акбей), Естонська академія мистецтв, Естонія (М. Сааре, П. Рудаш), Школа мистецтв і дизайну Університету Аальто, Фінляндія (К. Накада), Азербайджанської академії мистецтв (А. Зекієв) [1].

У 2023 р. викладачі та студенти брали участь разом із десятками художників із різних країн у Х Міжнародному фестивалі скла в Люксембурзі та Міжнародному симпозіумі «Ченгене Скеле» в Болгарії. Тут студенти навіть мали змогу власноруч спробувати працювати біля гутної печі, в час відсутності кафедральної. У квітні 2024 р. група викладачів і студентів взяла участь у Міжнародному студентському симпозіумі художнього скла «Новоград 24» у Словаччині за участю колег із Румунії, Польщі, Угорщини та Словаччини. Тут була нагода працювати в межах промислового виробництва над створенням проектів тиражного посуду на заводі «R-Glass».

Формування творчої особистості студента в мистецьких освітніх закладах упродовж історії

обумовлене в більшій мірі самим середовищем, а не аудиторним навчальним процесом. Це, передусім, його спілкування з колегами-студентами, педагогами, учасниками мистецького життя поза навчальним закладом, розвиток знань з інших дисциплін культурної сфери тощо. Набуття соціальних компетенцій студента творчих спеціальностей узалежене насамперед від активності соціокультурного середовища, його безпосередньої участі у виставках, пленерах, симпозіумах, резиденціях, конференціях, концертах, виставах, низці подібних заходів, якими насичене культурне життя міста, країни, світу.

Цільово випускник переважної більшості освітніх програм у рамках мистецьких спеціальностей – митець, сформована особистість, до чийої мети не обов'язково належатиме працевлаштування. Тут, власне, варто звернутися до ключової мети, квінтесенції мистецької освіти – формування творчої особистості, мистецького індивідууму, виразної фігури на зоряному небі вітчизняної культури. Провідний український мистецтвознавець, проф. О. Голубець підкреслює, що пріоритетною кінцевою метою сучасного навчального процесу є «підготовка яскравої, неповторної творчої особистості, яка сьогодні є поцінованою у світі та отримує шанс на успіх у глобальних образотворчих змаганнях» [3; 99].

В останні роки відбувся ряд надзвичайно важливих для освітнього процесу змін: повністю реформована програма освітнього рівня «Магістр», де робота над кваліфікаційною роботою ведеться упродовж півтора року. При цьому сама магістерська робота – комплексне дослідження обраної теми, яке в фінальній версії включає рисунок, живопис, скульптуру, наукове обґрунтування, презентаційну складову та роботу з художнього скла.

Переформатування освітньої програми має ключове значення для якісної підготовки фахівців освітнього рівня «Магістр» у відповідності до сучасних вимог європейської освітньої системи. Таким чином сформована навчальна програма сприятиме ґрунтовнішій підготовці слухачів до навчання на наступному науковому чи науково-творчому рівні освіти. До речі, у вересні 2023 р. у рамках Всеукраїнської мистецької акції «Мистецтво молодих» комплексна магістерська робота випускниці А. Ковальчук високо оцінена журі та нагороджена Срібною медаллю Національної академії мистецтв України.

Завдяки зусиллям колективу кафедри, збереженню та підтримці традицій і багаторічній діяльності з метою розвитку українського склярства, у 2023 р. вдалося акредитувати бакалаврську освітню програму зі зразковими оцінками «А» за трьома критеріями, а на початку цього року – магістерську, з таким самим результатом – три зразкові «А». Це єдині дві освітні програми в Україні, які мають таку високу оцінку на спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Нині перед колективом кафедри стоїть надзвичайно важливе завдання – відновити роботу майстерні «Гутна піч», яка становить основу десятиліть роботи кафедри. Ще в період карантинних обмежень піч була законсервована, а з огляду на захмарні витрати на споживання газу до сьогодні не продовжила роботи. Це суттєво ускладнило виконання семестрових робіт, перенісши навантаження на інші майстерні, які не були готові до роботи майже 70-ти студентів одночасно.

Сьогодні проводиться повна реконструкція майстерні завдяки підтримці іноземних митців і українських доброчинців. У грудні-січні за спільної ініціативи ЗРНМЦ НАМ України, Асоціації ремесел ім. Дж. Ренвіка та Американської асоціації сучасного художнього скла, аукціонний дім Раго (США) провів доброчинну акцію «Незламна Україна» (Unbreakable Ukraine), скеровану на підтримку українських художників-склярів. В аукціоні брали участь роботи українських митців, а виручена сума становила понад 16 тис. доларів США. У рамках проєкту відбувся ряд зустрічей з колекціонерами, презентації про українське художнє скло, онлайн-конференції та відео-покази для американської спільноти поціновувачів мистецтва. Цей масштабний доброчинний захід переріс у наступний проєкт, на цей раз за участю міжнародного товариства художників-склярів. З ініціативи відомого нідерландського художника П. Бремерса тринадцять робіт світозваних митців: С. Лінн, Т. Тейт, Л. Боядьєв, М. Ашенбрєннер, М. Яніс (США), М. Бєхренс, В. Грутенс (Німеччина), Ф. Болдвін і М. Гугінсберг (Великобританія), Я. Валєнтинович (Данія), З. Лєготський (Чехія), Х. Гомєз (Іспанія) були передані до дому «Раго», а отримані з аукціону кошти скеровані на придбання нової електричної гутної печі словенського виробника, яка вже сьогодні стоїть у майстерні кафедри художнього скла ЛНАМ.

У Західній Європі спостерігається загальна тенденція заміни технологічного процесу на використання електричних печей замість газових. Це, в свою чергу, створює певні труднощі, пов'язані з доставкою сировини для скломаси, але значно зменшує витрати на енергоносії та підвищує якість матеріалів. Планується, що оновлена гутна майстерня розпочне роботу з моментом стабілізації постачання електроенергії, а черговий XIII Міжнародний симпозіум гутного скла у Львові проходитиме в жовтні 2025 р. в найсучасніших технологічних умовах.

Ще один факт безпрецедентної підтримки українського художнього скла реалізується завдяки найвідомішому в світі освітньому Центру скла Пілчак (США). Переможець конкурсу на Премію

професора Андрія Бокотей для молодих художників-склярів 2022-2023 рр., старший викладач кафедри художнього скла ЛНАМ О. Іванишин взяв участь у півторамісячній резиденції (Emerging Artists in Residence) в Центрі та отримав стипендію в розмірі 2.000 дол. США. Таку ж нагороду американські колеги погодилися організувати для переможця наступної премії в жовтні 2025 р.

До актуальних викликів функціонування національної школи художнього склярства належить сьогодні одна важлива проблема, яка стосується загалом майбутнього гутного скла та відсутності у більшій частині Східної Європи бази для підготовки наступних поколінь майстрів-гутників. В умовах кафедри питання впровадження освітньої програми, скерованої на оволодіння майстерністю складува, не є актуальним, оскільки це радше рівень фахової передвищої освіти. Та й досі не було технічної можливості в умовах кафедри забезпечити відповідну кількість годин практичного навчання, а виховання кваліфікованого майстра-склодува вимагає надзвичайно тривалої інтенсивної підготовки. Проте ця перспектива вимагатиме ґрунтовного та конструктивного діалогу вже в найближчий час і створення чи то окремої освітньої програми, чи групи дисциплін у рамках існуючих стане на порядку денному.

До не менш важливих викликів належить внесення у найближчій перспективі до навчальних планів усіх освітніх рівнів дисциплін, скерованих на освоєння знань у площині актуальних мистецьких практик (перформанс, інсталяція, медіа-арт тощо) з використанням художнього скла; впровадження завдань з обробки оптичного скла, декорування виробів методом гравіювання, термічного формування у техніці пат-де-вер та ін., а також пристосування до цих технік матеріально-технічного забезпечення існуючих на кафедрі майстерень. Парадоксально, але в переважній більшості навчальних закладів Європи саме цим технікам обробки приділяється основна увага, тоді як гута – майже недосяжна мрія кожного практикуючого студента. Якщо ще не так давно на кафедрі техніка термічного формування залежала від наявності муфельних печей, то сьогодні, в проблемні часи відсутності можливості виконання семестрових робіт на гутній печі, цей спосіб обробки став єдиним шляхом, який дозволяє студентам бути дотичними до роботи зі склом у гарячому стані.

Висновки. Характерні особливості національних, чи радше регіональних шкіл художнього скла чітко вирізняються на мистецькій мапі світу. На різнобарвному тлі європейських тенденцій українське художнє скло в сукупності тяжіє до образотворчих рішень і технологічних експериментів. Підвалини цього спектру закладав піонер українського студійного руху А. Бокотей, у чийй творчості вже з початку 1970-х рр. домінує пошук образу та ідеї, прагнення до технологічних новацій, зосередженість на передачі тематичного сюжету пластичними засобами. «Андрій Бокотей є творцем нового львівського гутництва, яке вирізняється зміщенням акценту з утилітарності на авторський підхід до вирішення творчих завдань» [6; 121]. Саме ці тенденції сьогодні превалюють у переважній більшості робіт студентів і випускників кафедри художнього скла ЛНАМ, що прослідковується за результатами ряду мистецьких проєктів, зокрема виставок у програмі міжнародних симпозіумів гутного скла, щорічного конкурсу на Премію А. Бокотей для молодих художників-склярів, а також семестрових і дипломних переглядів.

Ще лише кілька років тому ми продовжували стверджувати, що студійний рух став новим феноменом у світовому декоративному мистецтві. Поза сумнівом, наступне десятиліття наукових досліджень буде присвячене новому феномену художнього склярства, який не міститься у рамках класичного розуміння засад студійності й у найближчій перспективі сформується як самостійне поняття мистецтвознавчого дискурсу. Відтепер матеріал перестав визначати видові характеристики авторського твору, переводячи на передній план ідейність, образність і концептуальне начало, а інструментами художньої експресії стають перформенс, інсталяція, різноманітні мультимедіа. При цьому з міжнародного досвіду бачимо, що автори цих творів продовжують позиціонувати себе як художники-скляри.

Список використаної літератури

1. Бенях Н. Виклики та перспективи розвитку світового студійного скла: за результатами Міжнародної науково-практичної конференції-презентації «Світове студійне скло. Традиція та експеримент». *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*, 2019. Вип. 42. С. 17-20. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-42-03
2. Бенях Н. Кафедра художнього скла у Львівській національній академії мистецтв: унікальний осередок сучасного склярства. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. Львів : ЛНАМ, 2019. Вип. № 41. С. 53-56. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-41-04
3. Голубець О. Мистецтво та часові дисонанси. 7 UA: *Seven Ukrainian Artists* : спец. вип. до I Міжнародної резиденції European Glass Education. Львів : ЗРНМЦ НАМ України, 2020. С. 96-99
4. Кафедра художнього скла Львівської національної академії мистецтв : альбом / ЛНАМ. Львів, 2020. 74 с.
5. Кафедра художнього скла Львівської національної академії мистецтв : офіційна сторінка. URL: <https://www.lnam.edu.ua/uk/glass/about.html>.

6. Смакова Л. Світильники Андрія Бокотея (у співаторстві) в інтер'єрах громадських споруд 1970-1980-х рр.: перші творчі експерименти зі склом. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. Львів : ЛНАМ, 2023. Вип. 51. С. 121-133. DOI: 10.37131/2524-0943-2023-51-12
7. Федорук О. Маєстро художнього скла Андрій Бокотей. Київ : Либідь, 2008. 320 с.
8. Чегусова З. Професійне декоративне мистецтво України доби глобалізації : монографія. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2023. 556 с.
9. Черняк Ф. Львівське гутне скло другої половини ХХ століття. Львів, 2006. 164 с.
10. Черняк Ф. Династія майстрів-склодувів Львова (1962-2008 рр. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. Львів : ЛНАМ, 2008. Вип. № 19. С. 333-338.

References

1. Beniakh N. Vyklyky ta perspektyvy rozvytku svitovoho studiinoho skla: za rezultatamy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii-prezentatsii «Svitove studiine sklo. Tradytsiia ta eksperyment». *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. 2019. Nr. 42. P. 17-20. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-42-03
2. Beniakh N. Kafedra khudozhnoho skla u Lvivskii natsionalnii akademii mystetstv: unikalnyi osередok suchasnoho skliarstva. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. Lviv : LNAM, 2019. Nr. № 41. P. 53-56. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-41-04
3. Holubets O. Mystetstvo ta chasovi dysonansy. 7 UA: Seven Ukrainian Artists : spetsialnyi vypusk do I Mizhnarodnoi rezydentzii European Glass Education. Lviv : ZRNMTs NAM Ukrainy, 2020. P. 96-99
4. Kafedra khudozhnoho skla Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv : album / LNAM. Lviv, 2020. 74 p.
5. Kafedra khudozhnoho skla Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv : official webpage. URL: <https://www.lnam.edu.ua/uk/glass/about.html>
6. Smakova L. Svitlynyky Andriia Bokoteia (u spivatorstvi) v interierakh hromadskykh sporud 1970-1980-kh rr.: pershi tvorchi eksperymenty zi sklom. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*, 2023. Nr. 51. P. 121-133. DOI: 10.37131/2524-0943-2023-51-12
7. Fedoruk O. Maestro khudozhnoho skla Andrii Bokotei. Kyiv : Lybid, 2008. 320 p.
8. Chehusova Z. Profesiine dekorativne mystetstvo Ukrainy doby hlobalizatsii : monohrafiia. Kyiv : IMFE im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy, 2023. 556 p.
9. Cherniak F. Lvivske hutne sklo druhoi polovyny KhKh stolittia. Lviv, 2006. 164 p.
10. Cherniak F. Dynastiia maistriv-skloduviv Lvova (1962-2008 rr. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. Lviv : LNAM, 2008. Nr 19. P. 333-338.

UDC 7'06:748:378

THE GLASS ART DEPARTMENT OF THE LVIV NATIONAL ACADEMY OF ARTS: HISTORY OF DEVELOPMENT, PRESENT, AND PROSPECTS (TO THE 60-TH ANNIVERSARY OF ITS FOUNDATION)

Bokotey Mykhaylo – PhD, Associate Professor, Correspondent
Member of the National Academy of Arts of Ukraine, Head of the Glass Art Department,
Lviv National Academy of Arts, Lviv

The article aims to study the activities of the key center for developing Ukrainian glass art in the educational, socio-cultural, and international context. It is important to emphasize that in today's realities, maintaining and continuing the millennial traditions of Ukrainian glassmaking requires special attention and considerable effort. It depends primarily on the successful work of institutions, in particular, the Glass Art Department of the Lviv National Academy of Arts.

Research methods. The methodology of the work has a complex character. It is based on a combination of the foundations of cultural, historical-typological, etymological, and art history research, making it possible to identify the national specifics of Ukrainian glass art in the international context.

Results. This year marks the sixtieth anniversary of the foundation of Ukraine's only higher education platform to train glass artists – the Glass Art Department at the Lviv National Academy of Arts. The article deals with the history of the department's foundation and the key factors that influenced its development. The article traces the change in the direction of educational activities due to the spread of the international studio glass movement and the active participation of artists and teachers associated with the department. The International Blown Glass Symposium in Lviv, held in full at the department's production facility since 2013, was essential to the center's development. The article focuses on the department's current state and the projects the team implements to support and continue the millennial traditions of Ukrainian glassblowing.

Novelty. The article is part of a comprehensive study of Ukrainian studio glass in the global context of international art practices.

The practical significance. The Glass Art Department of the Lviv National Academy of Arts is the key institution that influences the development of Ukrainian glass art and continues its millennial traditions.

Key words: glass art, higher art education, international studio glass movement, Ukrainian glassmaking.

Надійшла до редакції 25.11.2024 р.